

KESKI-POHJANMAAN MAAKUNNAN SIIRTYMÄSUUNNITELMA VÄHÄHIILISEEN ENERGIATALOUTEEN

1. Raportti

OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN RAHASTO

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto on koheesiopolitiikan uusi rahoitusväline, jonka tarkoituksena on tukea **alueita, joille ilmastoneutraaliuteen siirtyminen aiheuttaa vakavia sosioekonomisia haasteita.**

Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston avulla voidaan panna helpommin täytäntöön Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, jonka tavoitteena on tehdä EU:sta ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä.

Mekanismi muodostuu **kolmesta pilarista**, jotka ovat

- oikeudenmukaisen siirtymän rahasto
- InvestEU-ohjelmaan kuuluva erityisjärjestely
- Euroopan investointipankin kanssa toteutettava julkisen sektorin lainajärjestely lisäinvestointien houkuttelemiseksi asianomaisille alueille.

Oikeudenmukaisen Siirtymän Mekanismi – JTM

Pilari 1

JTF – Oikeudenmukaisen Siirtymän Rahasto

Mitä tarjotaan: Alueellista tukea talouden monipuolistamiseen ja uudistamiseen, sekä työntekijöiden jatko- ja uudelleen kouluttamiseen ja työllisyyttä parantaviin hankkeisiin.

Kuka voi saada:

13 nimettyä maakuntaa: Lappi, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Etelä-Pohjanmaa, Satakunta, Keski-Suomi, Pohjanmaa, Etelä-Karjala, Kymenlaakso, +4 kuntaa Pirkanmaalta

Lähtökohtana erillinen Oikeudenmukaisen siirtymän alueellinen suunnitelma TJTP,

Tämä rahasto EAKR ja ERS+ rinnalla rakennerahasto-ohjelmassa - Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027 ohjelmassa

- Tulee (ilmeisesti) olemaan rahastossa yksi erityistavoite, jota toimeenpannaan kohdealueilla perustuen

alueelliseen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmaa - TJTP

⇒ **TJTP LUO MYÖS POHJAN PILARIT 2 JA 3 rahoituksen hyödyntämiselle. Tulee olla selkeä linkki siirtymän hallitsemiseen, investointitarpeiden toteuttamiseen, uusien innovatiivisten ratkaisujen ratkaisuun jne.**

⇒ **Opas oikeudenmukaisen siirtymän toimeenpanoon periaatteella ”FOOD FOR THOUGHT” Euroopan komission kokoama yhteenveto**

Pilari 2

InvestEU Just Transition Scheme (JTS)

Mitä tarjotaan: InvestEU:n tukimekanismien kohdennettu rahoitusjärjestely tukemaan TJTP mukaisen siirtymän toimeenpanoa. Luvassa tiettyjä kevennyksiä ja erityisjärjestelyjä suhteessa normaaliin InvestEU-rahoitukseen.

→ Kanavoidaan käytännössä lainoina, lainatakauksina ja pääomasijoituksina. Lähtökohtana on tukea vihreän siirtymän toimia, jotka **tukevat TJTP toimeenpanoa.**

Kuka voi saada: Yritykset ja myös muut toimijat.

Lähtökohtana InvestEU:n neljä temaattista painopistealuetta/politiikkaikkunaa

- Kestävä infrastruktuuri
- Tutkimus, kehittäminen ja digitalisaatio
- Mikro ja PK yritykset (myös mid-cap yritykset tietyin varauksin)
- Sosiaaliset/yhteiskunnalliset investoinnit ja osaaminen

→ **Edellytys on, että tämä tukee TJTP toimeenpanoa**

Tuen kohdentaminen: TJTP:n toimenpiteitä täydentävät yksityiset (ja julkiset investoinnit). Hankkeiden kokoluokat InvestEU mukaisia (10 000€ →) Tuki välitetään InvestEU toteutuskumppaneiden tai rahoituksen välittäjäorganisaatioiden tai tilanteesta riippuen suoraan EIP kautta

Esimerkki: Energia- ja kuljetusalojen yritysten toiminnan muutoksiin liittyvien investointien rahoitus, matkailuyritysten infrastruktuurin kehittäminen, rakenneuudistukset, teknologioiden ja tutkimustulosten

Pilari 3

Julkisen sektorin lainajärjestelyt (PSLF)

Mitä tarjotaan: Rahoitusta hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtymiseen liittyviin investointeihin julkiselle sektorille.

- 15% avustus + 85% laina
- Isot hankkeet 40-50M€
- Pienille hankkeille lainajärjestelyjen/ohjelmien kautta

Kuka voi saada:

- Kohdealueitten kunnat
- Kuntayhtymät
- Julkiset liikelaitokset
- 'Tuensaaja' on joko julkisoikeudellinen yhteisö tai yksityisoikeudellinen elin, jolle on annettu hoidettavaksi julkisen palvelun tehtävä

→ **Edellytys on, että tukee TJTP toimeenpanoa**

Tuen kohdentaminen: Julkisen tahon siirtymäinvestoinnit - vastuussa voi olla myös yksityinen taho (sopimus julkisen tahon kanssa).

Rahoitus haetaan välittäjältä, CINEA

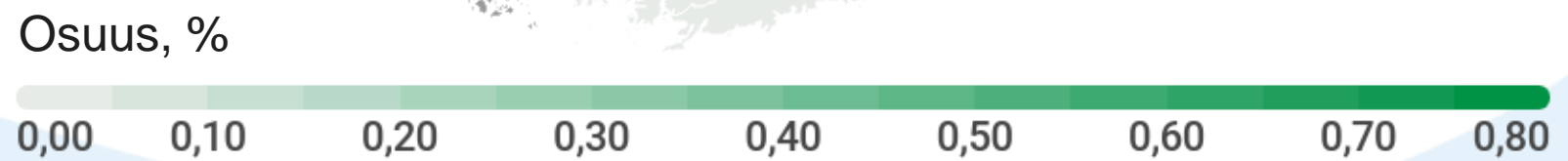
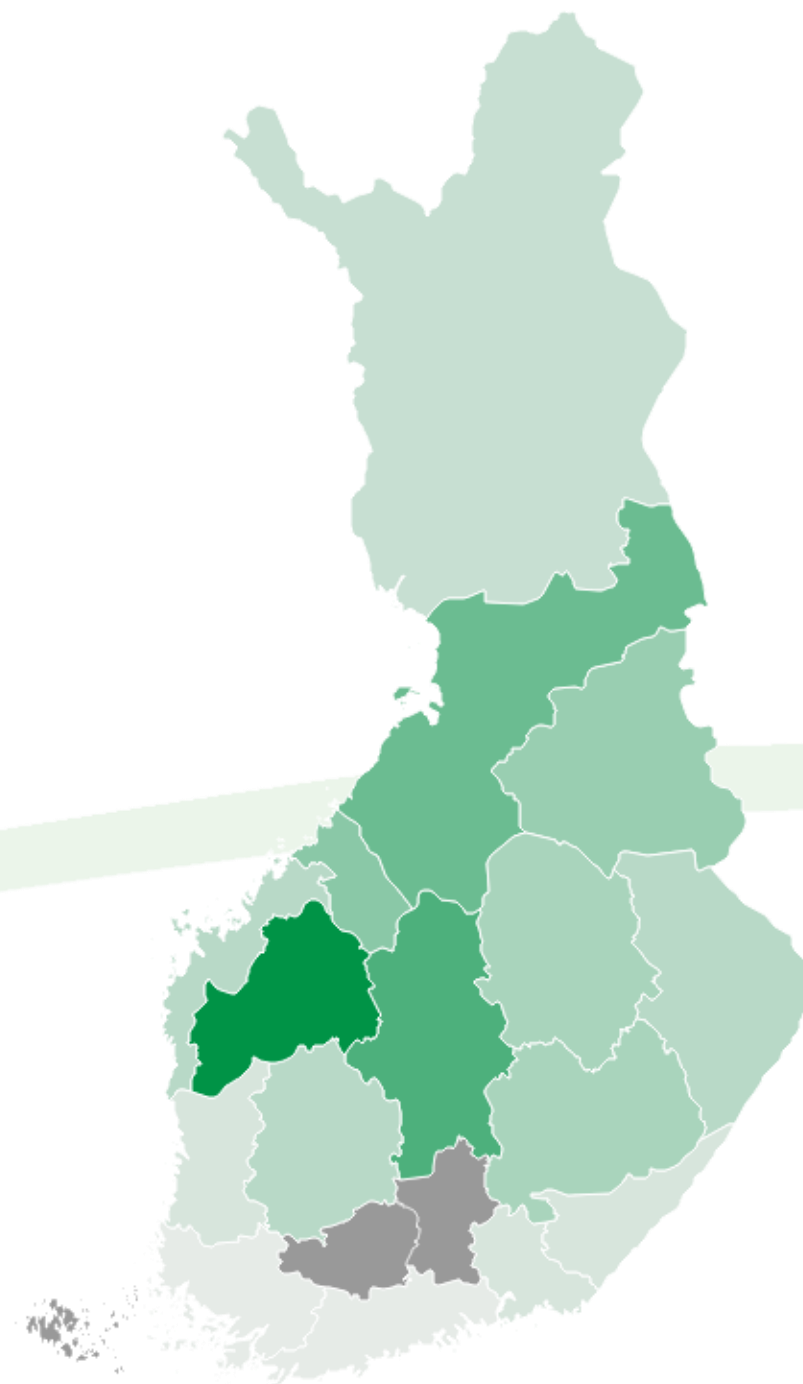
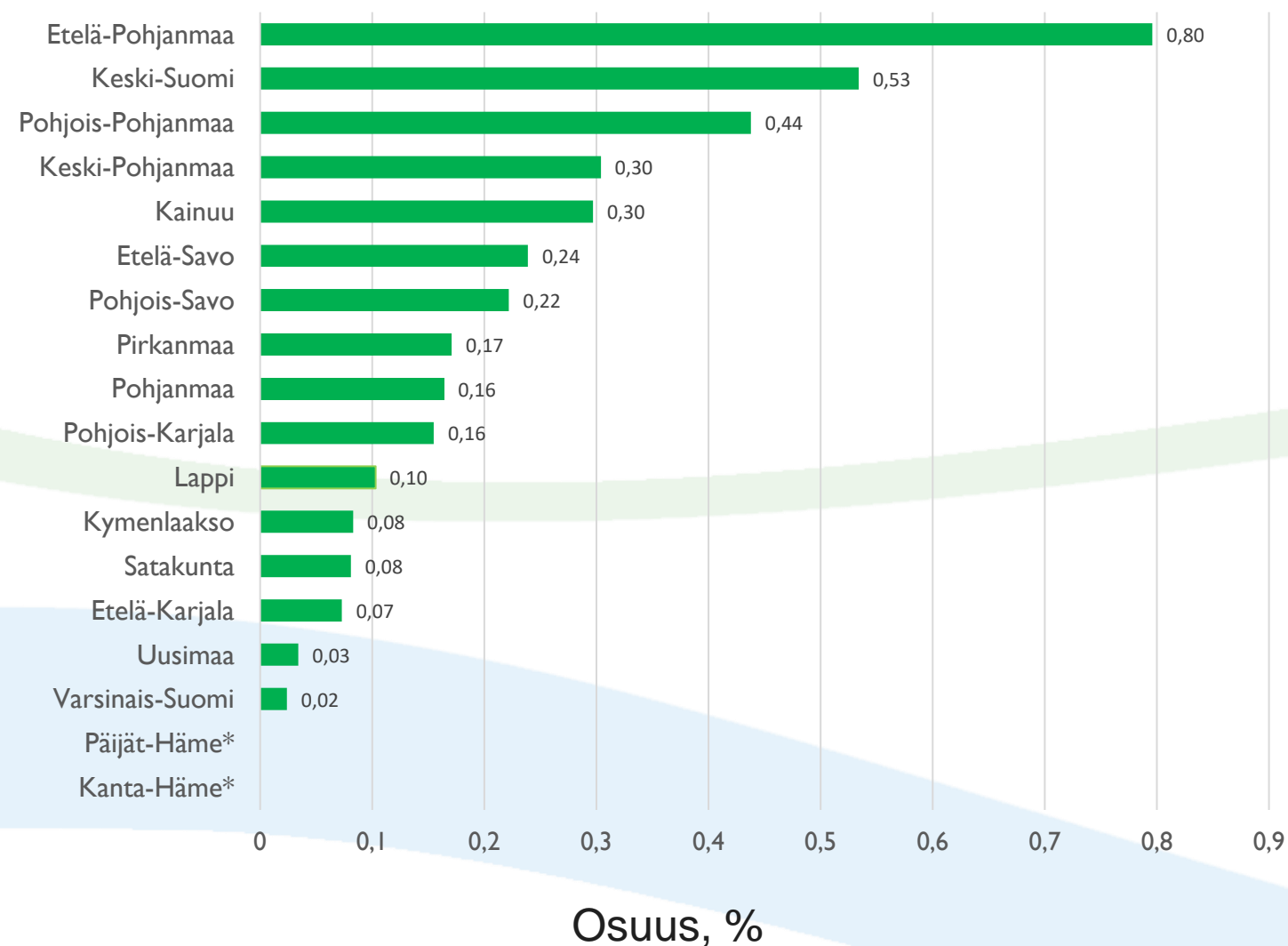
→ Lainaosuuden päätöksen tekee EIP, jonka jälkeen CINEA antaa avustuspäätöksen.

Esimerkki: Liikenne- ja energiainfrastruktuuri, kunnalliset kaukolämpöverkostot, älykäs jätehuolto, puhdas energia ja energiatehokkuus mukaan lukien rakennusten korjaus- ja käyttötarkoituksen muuttaminen, tuki kiertotalouteen

Pilarien 2 ja 3 investointiesitysten tulee tukea TJTP:ssä esitettyjen siirtymähaasteiden ratkaisemista ja tukea talouden monipuolistamista vihreän siirtymän keinoin

TURVETOIMIALAN BRUTTOARVO SUHTEESSA KAIKKIIN MAAKUNNAN YRITYKSIIN

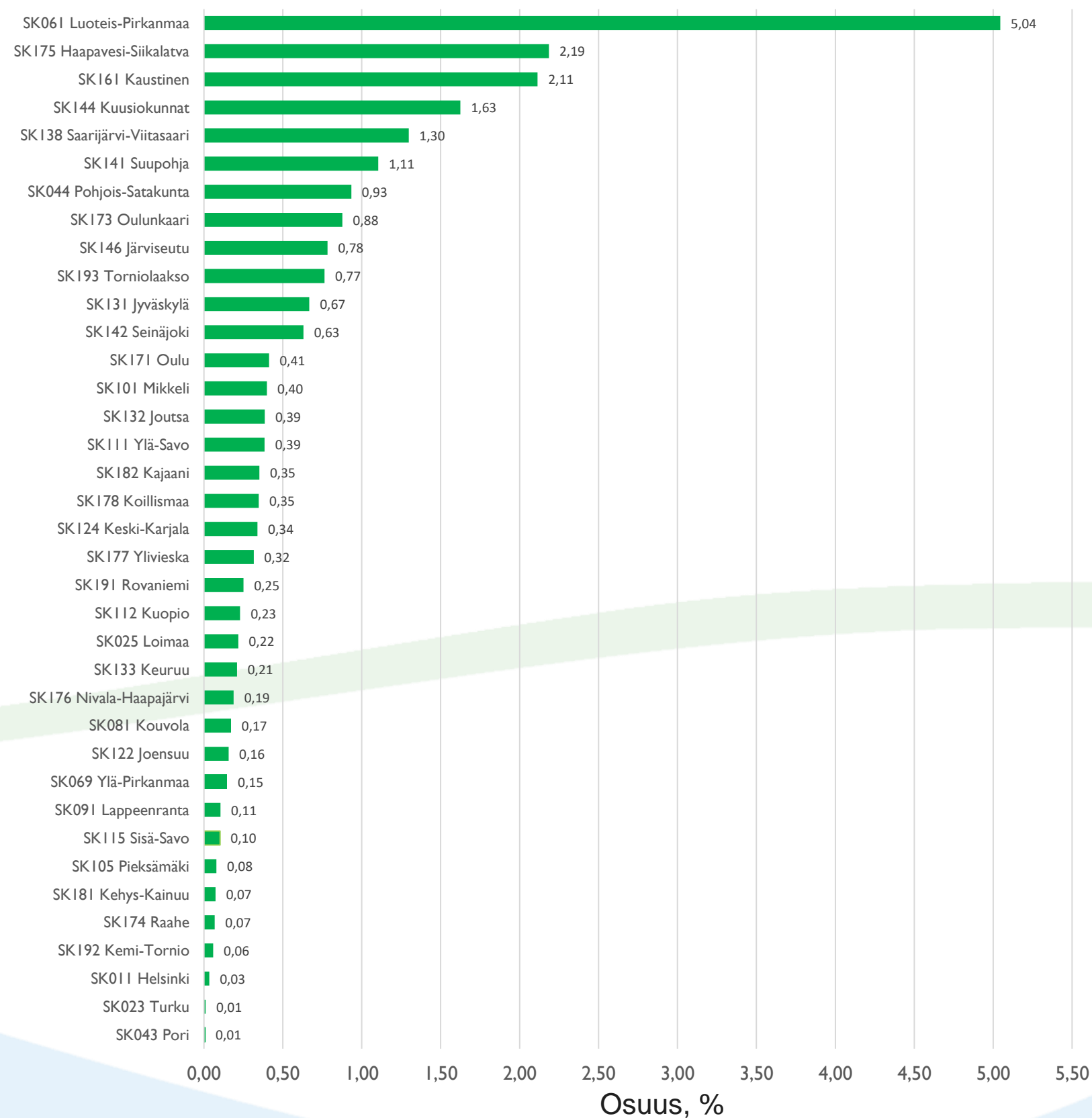
- Turvetoimialan bruttoarvo (€) suhteutettiin kaikkien maakunnan yritysten bruttoarvoon

*Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen tiedot puuttuvat tietoturvasyistä

TURVETOIMIALAN BRUTTOARVO SUHTEESSA KAIKKIIN SEUTUKUNNAN YRITYKSIIN

- Turvetoimialan bruttoarvo (€) suhteutettiin kaikkien seutukunnan* yritysten bruttoarvoon

*Osan seutukunnista tiedot puuttuvat tietoturvasyistä

KESKI-POHJANMAAN JTF/JTM SUUNNITELMA

JTF rahalla tullaan tukemaan niiden alueiden yrityksien toimialan vaihtoa ja työntekijöiden koulutusta, joilla on merkittävää turvetuotantoa. Lisäksi tukea tullaan suuntaamaan entisten turvetuotantoalueiden kunnostamiseen hiilinieluiksi sekä uusiutuvan energian, kiertotalouden ja turvetta korvaavien materiaalien tutkimus- ja kehittämistoimiin. Näillä keinoin pyritään tukemaan maaseudun elinkeinojen vahvistumista turvetuotannon lopettamisen jälkeen.

Kehittämiskokonaisuuksissa aluetalouden uudistaminen ja vahvistaminen mukaan lukien uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja työpaikkojen luominen sekä energiainvestoinnit hyödynnetään myös InvestEU:n ja JTM (Just Transition Mechanism) tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia investointien toteuttamisessa.

KESKI-POHJANMAAN NELJÄ KOKONAISUUTTA

- 1 ALUETALouden UUDISTAMINEN JA VAHVISTAMINEN MUKAAN LUKIEN UUSIEN LIIKETOIMINTAMAHDOLLISUUKSIEN JA TYÖPAIKKOJEN LUOMINEN
- 2 TUTKIMUS- JA INNOVAATIOITOIMINTAAN TEHTÄVÄT INVESTOINNIT MUKAAN LUKIEN UUDEN KORKEAN TEKNOLOGIAN JA UUSIEN INNOVAATORATKAISUJEN KEHITTÄMINEN JA SIIRRON EDISTÄMINEN
- 3 ENERGIAINVESTOINNIT
- 4 TURVESOIDEN ENNALLISTAMINEN JA JÄLKIKÄYTTÖ

KESKI-POHJANMAAN NELJÄ KOKONAISUUTTA

1 ALUETALouden UUDISTAMINEN JA VAHVISTAMINEN MUKAAN LUKIEN UUSIEN LIIKETOIMINTAMAHDOLLISUUKSIEN JA TYÖPAIKKOJEN LUOMINEN

- Tuetaan PK-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä
 - > maaseutualueiden yritysten uudistumisen tukeminen pk-yrityksiin tehtävillä investointi- ja kehittämishankkeilla
 - > yrityskeskittymien ja verkostojen syntymistä ja vahvistumista tukevat kehittämishankkeet
 - > uudet avaukset kiertotalouteen, digitaalisuuteen, robotiikkaan, matkailuun, biotalouteen ja polttoaineisiin
 - > metsäenergia saatavuutta tukevat logistiset ratkaisut
 - > bioenergia varastoinnin ja tuotantomahdollisuuksien kehittäminen
- Tuetaan työntekijöiden ja työnhakijoiden uudelleen koulutusta ja uusien taitojen hankkimista
 - > uudelleen koulutushankkeet työttömäksi jäävälle tai työttömyysuhan alaiselle (kausityövoima, nuoret)
 - > tavoitteena työllistyminen vihreää kasvua edistäville toimialoille
 - > sähkö-, kone-, maanrakennus-, kaivannais- ja matkailualat
 - > yrittäjien ja työntekijöiden yrittäjä-, markkinointi-, viestintä-, ja liiketoimintaosaamista kehittävät koulutukset
 - > turvetuotantoyrittäjien koulutus tuotantoalueiden jälkikäyttösuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen

KESKI-POHJANMAAN NELJÄ KOKONAISUUTTA

2 TUTKIMUS- JA INNOVAATIOITOIMINTAAN TEHTÄVÄT INVESTOINNIT MUKAAN LUKIEN UUDEN KORKEAN TEKNOLOGIAN JA UUSIEN INNOVAATORATKAISUJEN KEHITTÄMINEN JA SIIRRON EDISTÄMINEN

- Kehitetään turvetta korvaavia tuotteita

-> kiertolannoitteet, kasvualustat, kuivikkeet

-> kehittäminen, demonstraatiot, pilotit

- Vahvistetaan innovointitoimintaa mm. kehittämällä energiatehokkaita ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä edistäviä tuotteita, materiaaleja, palveluja ja tuotantomenetelmiä

-> biokaasun ja vedyn tuotannon ja hyödyntämisen kehittäminen

-> vaihtoehtoihin polttoaineisiin, energian varastointiin ja hajautettuihin energiaratkaisuihin liittyvät kehittämishankkeet, selvitykset, demonstraatiot ja pilotit

-> myös osaamisen ja teknologian jalkauttaminen yrityksiin

-> kiertotalouden, uusiutuvan energian ratkaisuihin ja maaseudun digitalisaatioon liittyvien innovaatioiden kehittäminen, pilotointi ja kaupallistaminen

KESKI-POHJANMAAN NELJÄ KOKONAISUUTTA

3 ENERGIAINVESTOINNIT (Pilarit 2 ja 3)

- Polttoon perustumattoman teknologian lisäinvestoinnit
 - > lämpö- ja energiayhtiöiden laitosinvestoinnit
 - > biojaloistamoihin tehtävät investoinnit sekä niitä tukevat selvitykset ja verkostot

- Polttoon perustuvan teknologian lisäinvestoinnit
 - > lämpö- ja energiayhtiöiden laitosinvestoinnit
 - > hajautettuihin energiaratkaisuihin ja puuterminaaleihin liittyvät investoinnit sekä tukevat selvitykset ja verkostot

KESKI-POHJANMAAN NELJÄ KOKONAISUUTTA

4 TURVESOIDEN ENNALLISTAMINEN JA JÄLKIKÄYTTÖ

Tuettavan toiminnan tyypissä rahoitetaan turvemaiden ennallistamiseen liittyviä selvityksiä ja suunnitelmia. Tavoitteena on löytää kullekin alueelle parhaiten sopiva jälkikäytön muoto. Lisäksi tuetaan käytöstä poistuvien turvesoiden muuntamista ilmastoviljelyyn (kuten energiakasvien ja monivuotisten kasvien viljely) ja kosteikkoviljelyyn sekä luontomatkailuun sopiviksi kohteiksi. Tavoitteena on, että turvesuot hyödyntäisivät paikallista elinkeinoelämää myös turvetuotannosta luopumisen jälkeen.